

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**АНАЛІЗ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальності
292 "Міжнародні економічні відносини"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2020**

УДК 339.9(07.034)

А64

Укладач З. Ф. Петряєва

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу.

Протокол № 1 від 23.08.2019 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Аналіз зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] : А64 методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 292 "Міжнародні економічні відносини" першого (бакалаврського) рівня / уклад. З. Ф. Петряєва. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 37 с.

Подано тематичний план практичних занять та їхній зміст за модулями й темами. Наведено типові приклади завдань для практичних занять та методичні рекомендації до їхнього вирішення, критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 292 "Міжнародні економічні відносини" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 339.9(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2020

Вступ

Формування ринкової економічної системи в Україні потребує її інтегрування до світового економічного простору. Це можливо лише за умов високоефективного функціонування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Комплексну оцінку зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів дозволяє дати аналіз, результати якого дозволяють судити про ефективність і надійність діяльності організації та її керівного складу.

Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємств передбачає визначення впливу зовнішньоекономічних операцій на показники їхньої фінансово-господарської діяльності та оцінювання перспектив їхнього розвитку. Аналіз дозволяє встановити ряд показників, найбільш значущих для конкретного підприємства або групи підприємств, обчислених на основі даних бухгалтерського обліку, аналізу їхньої динаміки, ранжування за ступенем значущості, вивчення їхнього впливу на ефективність діяльності підприємства.

Зовнішньоекономічні операції підприємства на сьогодні в основному пов'язано з такими сферами: участю в міжнародних виставках; наданням послуг; міжнародною торгівлею. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності є конкретною методологічною навчальною дисципліною, на основі якої вивчають основні закономірності розвитку підприємств. Роль аналізу полягає в оцінюванні зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, виявленні та обчисленні величини невикористаних резервів.

Навчальна дисципліна "Аналіз зовнішньоекономічної діяльності" є вибірковою навчальною дисципліною, яку вивчають, згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього рівня "бакалавр" спеціальності 292 "Міжнародні економічні відносини".

Метою проведення практичних занять із цієї навчальної дисципліни є опанування студентами теоретичних знань та практичних навичок у пошуку внутрішніх резервів підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. У ході практичних занять студент набуває професійних компетентностей та практичних навичок у роботі з вирішення прикладних завдань професійної діяльності.

1. Завдання для практичних занять

Завдання для практичних занять, передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань та практичних навичок, наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Теми практичних занять

Назви тем	Теми практичних занять	Література
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності та фінансового стану суб'єкта ЗЕД		
<i>Тема 1.</i> Предмет, об'єкт і завдання аналізу зовнішньоекономічної діяльності. <i>Тема 2.</i> Метод і методичні прийоми аналізу зовнішньоекономічної діяльності. <i>Тема 3.</i> Види аналізу та його інформаційне забезпечення	Теоретичні основи аналізу зовнішньоекономічної діяльності	Основна: [1; 3; 5; 7]. Додаткова: [9 –15]
<i>Тема 4.</i> Аналіз фінансового стану суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності	Аналіз активів і пасивів підприємства, його фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, оборотності оборотних коштів і ділової активності	Основна: [1; 3; 5; 8]. Додаткова: [9 – 12; 14]
Змістовий модуль 2. Аналіз і оцінювання ефективності експортних та імпорتنих операцій		
<i>Тема 6.</i> Аналіз обсягів, динаміки та структури зовнішньоекономічних операцій	Аналіз обсягів, структури і динаміки експортних та імпорتنих операцій	Основна: [1; 2; 4; 6]. Додаткова: [14]
<i>Тема 9.</i> Аналіз ефективності зовнішньоекономічних операцій	Оцінювання ефективності експортних та імпорتنих операцій	Основна: [1; 2; 4; 6]. Додаткова: [14]
<i>Тема 10.</i> Особливості аналізу зовнішньоекономічної діяльності регіону, країни	Аналіз зовнішньоекономічної діяльності регіону	Основна: [1; 2; 4; 6]. Додаткова: [14]

2. Типові приклади завдань для практичних занять та методичні рекомендації до їхнього вирішення

Змістовий модуль 1 Теоретичні основи аналізу господарської діяльності та фінансового стану суб'єкта ЗЕД

Тема практичного заняття:
"Теоретичні основи аналізу зовнішньоекономічної діяльності"

Завдання 1. Визначте результативний показник та кількісний вплив факторів на нього за допомогою способу ланцюгових підстановок, якщо відомі такі вихідні дані (таблиця).

Таблиця

Дані підприємства

Показники	Одиниці вимірювання	Базисний період	Звітний період
Кількість експортних контрактів	од.	83	79
Середній обсяг продукції (товарів, послуг), реалізованої за одним експортним контрактом	тис. грн	3 275	3 681

Методичні рекомендації до виконання завдання

У ході дослідження процесу формування обсягу експортної продукції можна застосовувати таку детерміновану модель:

$$ТП_{\text{екс.}} = k \times ТП_{\text{екс. за 1 контр.}}$$

де $ТП_{\text{екс.}}$ – обсяг експортної продукції,

k – кількість експортних контрактів за період,

$ТП_{\text{екс. за 1 контр.}}$ – середній обсяг продукції (товарів, послуг), реалізованої за одним експортним контрактом.

Завдання 2 (із методичними рекомендаціями та виконанням). За даними, наведеними в таблиці, здійсніть факторний аналіз продукції,

реалізованої за експортними контрактами, установіть вплив середньої суми одного експортного контракту в періоді, середньої кількості експортних контрактів на одного покупця (замовника), кількості іноземних покупців (замовників) і зробіть висновки.

Таблиця

Вихідні дані

№ п/п	Показники	Одиниці вимірювання	1-й рік	2-й рік	Відхилення	
					+/-	%
1	Обсяг продукції, реалізованої за експортними контрактами	тис. грн	6745,00	7983,00	+1238,00	+18,35
2	Загальна кількість експортних контрактів	шт	14,00	16,00	+2,00	+14,29
3	Кількість іноземних покупців (замовників)	од.	7,00	10,00	+3,00	+42,86
4	Середня сума одного експортного контракту в періоді	грн	481,79	498,94	+17,15	+3,56
5	Середня кількість експортних контрактів на одного покупця (замовника)	шт./од.	2,00	1,60	-0,40	+20,00

Виконання. Факторний аналіз можна здійснити за такою моделлю:

$$TP_{\text{екс.}} = \frac{TP_{\text{екс.}}}{k} \times \frac{k}{K_{\text{КП}}} \times K_{\text{КП}},$$

де $TP_{\text{екс.}}$ – обсяг продукції (товарів, робіт, послуг), реалізованої за експортними контрактами;

k – загальна кількість експортних контрактів за період;

$K_{\text{КП}}$ – кількість іноземних покупців (замовників, клієнтів) за відповідний період.

Розрахунок впливу факторів виконують способом ланцюгових підстановок таким чином:

а) збільшенням середньої суми одного експортного контракту:

$$\Delta TP_{\text{екс. 1}} = 17,15 \times 2,00 \times 7 = 240,1 \text{ (тис. грн);}$$

б) зменшенням середньої кількості експортних контрактів на одного покупця (зниження активності покупців):

$$\Delta TP_{\text{екс. 2}} = 498,94 \times (-4) \times 7 = -1\,397,0 \text{ (тис. грн);}$$

в) збільшенням загальної кількості покупців за період:

$$\Delta TP_{\text{екс. 3}} = 498,94 \times 1,6 \times 3 = 2\,394,9 \text{ (тис. грн).}$$

Перевірка. Загальний вплив зазначених трьох факторів на обсяг реалізації експортної продукції становить:

$$\begin{aligned} \Delta TP_{\text{екс.}} &= \Delta TP_{\text{екс. 1}} + \Delta TP_{\text{екс. 2}} + \Delta TP_{\text{екс. 3}} = 240,1 - \\ &- 1\,397,0 + 2\,394,9 = 1\,238,0 \text{ (тис. грн).} \end{aligned}$$

Сума впливу факторів дорівнює загальному відхиленню. Це означає, що розрахунки виконано правильно.

Висновок. Таким чином, збільшення середньої суми одного експортного контракту на 17,15 тис. грн сприяло збільшенню обсягів реалізованої експортної продукції на 240,1 тис. грн; зменшення середньої кількості експортних контрактів на одного покупця (замовника) на 0,4 од. призвело до зменшення обсягів реалізованої експортної продукції на 1 397,0 тис. грн; збільшення загальної кількості покупців на 3 од. призвело до збільшення обсягів реалізованої експортної продукції на 2 394,87 тис. грн, що спричинило збільшення обсягів реалізованої експортної продукції у звітному періоді на 1 238,0 тис. грн, порівняно із значенням цього показника в минулому періоді. Резерв зростання обсягу експортної продукції становив 1 397,0 тис. грн.

Завдання 3. Визначте результативний показник та кількісний вплив факторів на нього за допомогою способу абсолютних різниць, якщо відомі такі вихідні дані (таблиця).

Таблиця

Дані підприємства

Показники	Одиниці вимірювання	Базисний період	Звітний період
1	2	3	4
Кількість країн, у які експортують продукцію	од.	5	4

Закінчення таблиці

1	2	3	4
Середня кількість іноземних покупців на одну країну	од.	4,8	7,0
Середня кількість контрактів на одного іноземного покупця	од.	1,5	1,2
Середня вартість одного експортного контракту	тис. грн	920,0	1 080,0

Завдання 4. Визначте матеріаловіддачу в базисному та звітному періодах, результативний показник та вплив факторів на нього за допомогою способів ланцюгових підстановок, абсолютних різниць, індексного методу, якщо відомі такі вихідні дані (таблиця). Визначені у процесі розрахунків результати необхідно порівняти з використанням горизонтального порівняльного аналізу.

Таблиця

Дані підприємства

Показники	Одиниці вимірювання	Базисний період	Звітний період
Матеріальні операційні витрати	тис. грн	398	458
Випуск експортної продукції	тис. грн	визначити	визначити

Обсяг річного випуску експортної продукції (тис. грн) узято: на базовому рівні як величину 275 та дві цифри, що збігаються з номером прізвища студента у списку академічної групи; на звітному рівні як величину базового рівня, збільшену на відсоток, що збігається з номером студента у списку академічної групи.

Зробіть висновки за результатами здійсненого аналізу.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Загальний показник матеріаловіддачі визначають як відношення випуску продукції до матеріальних витрат. Випуск експортної продукції дорівнює добутку матеріальних витрат на випуск експортної продукції та її матеріаловіддачі.

Завдання 5. Визначте продуктивність праці в базисному та звітному періодах, результативний показник і кількісний вплив факторів на нього за допомогою способів ланцюгових підстановок, абсолютних різниць, індексного методу, якщо відомі такі вихідні дані (таблиця).

Дані підприємства

Показники	Одиниці вимірювання	Базисний період	Звітний період
Середньооблікова кількість робітників	осіб	386	329
Випуск експортної продукції	тис. грн	визначити	визначити

Обсяг річного випуску експортної продукції (тис. грн) узято: на базовому рівні як величину 275 та дві цифри, що збігаються з номером прізвища студента у списку академічної групи; на звітному рівні як величину базового рівня, збільшену на відсоток, що збігається з номером студента у списку академічної групи.

Зробіть висновки за результатами здійсненого аналізу.

Завдання 6. Необхідно визначити результативний показник; виявити вплив факторів на зміну результативного показника; зробити відповідні висновки; визначити позитивні та негативні зміни факторів, з'ясувати їхні причини та резерви господарювання. Вихідну інформацію наведено в таблиці.

Вихідні дані

Показники	Минулий рік		Звітний рік	
	план	факт	план	факт
Обсяги експортної продукції, тис. грн	12 675	12 586	12 592	12 729
Середньорічна вартість основних засобів виробничого призначення, тис. грн	10 889	10 849	10 879	10 839

Завдання 7. Необхідно встановити втрати у випуску продукції за рахунок неповного використання фонду робочого часу роботи устаткування та зробити висновки. Вихідну інформацію наведено в таблиці.

Вихідні дані

Показники	План	Факт
1. Термін роботи верстатів, тис. год	325	300
2. Випуск експортної продукції, тис. грн	8 360	8 420

Контрольні запитання

1. Що становить аналіз зовнішньоекономічної діяльності та яка його роль в управлінні виробництвом?
2. Що є предметом аналізу зовнішньоекономічної діяльності?
3. У чому полягає мета й завдання аналізу зовнішньоекономічної діяльності?
4. Що становить метод аналізу зовнішньоекономічної діяльності?
5. Які ви знаєте прийоми аналізу зовнішньоекономічної діяльності?
6. У чому сутність способу ланцюгових підстановок?
7. Які особливості прийому порівнянь і методу балансових пов'язувань?
8. Як класифікують види аналізу?
9. Що слугує інформаційною базою для здійснення аналізу зовнішньоекономічної діяльності?
10. Як організовано аналітичну роботу на підприємстві?

Тема практичного заняття:

"Аналіз активів і пасивів підприємства, його фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, оборотності оборотних коштів і ділової активності"

Завдання 1. За даними балансу встановіть наявність власних оборотних коштів. Визначте вплив факторів на зміну суми власних оборотних активів та проаналізувати динаміку зміни цих активів. Обчисліть коефіцієнти автономії, маневреності, фінансового ризику, використовуючи дані таблиці.

Таблиця

Вихідні дані, тис. грн

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення	
			абсолютне	%
Власний капітал	23 600	31 670		
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	520	310		
Усього джерел власних коштів				
Необоротні активи	17 300	24 285		
Наявність власних оборотних коштів				

Методичні рекомендації до виконання завдання

Наявність власних оборотних коштів визначають як різницю між власним оборотним капіталом і необоротними активами. Власний оборотний капітал дорівнює сумі власного капіталу та довгострокових зобов'язань і забезпечення.

Завдання 2. Необхідно проаналізувати фінансову стійкість підприємства та зробити відповідні висновки. Вихідну інформацію по підприємству наведено в таблиці.

Таблиця

Вихідні дані, тис. грн

Статті	ПП "Дана"	
	на початок року	на кінець року
Актив		
Необоротні активи	1 520	1 550
Запаси	750	555
Дебіторська заборгованість	285	310
Гроші та їхні еквіваленти	125	105
Баланс	2 680	2 520
Пасив		
Власний капітал	2 040	1 920
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	80	95
Поточні зобов'язання і забезпечення	560	505
зокрема короткострокові кредити	100	75
Баланс	2 680	2 520

Методичні рекомендації до виконання завдання

Залежно від можливостей підприємства формувати запаси, виділяють чотири типи фінансової стійкості: абсолютна, нормальна, нестійка, кризова.

Для повного відображення різних видів джерел у формуванні запасів використовують такі показники:

1. Наявність власних оборотних коштів (E_C):

$$E_C = \Pi_1 - A_1, \quad (2.1)$$

де Π_1 – власний капітал;

A_1 – необоротні активи.

2. Наявність власних оборотних коштів і довгострокових позикових джерел для формування запасів (E_T):

$$E_T = \Pi_1 - A_1 + \Pi_2, \quad (2.2)$$

де Π_2 – довгострокові зобов'язання і забезпечення.

3. Загальна величина основних джерел коштів для формування запасів (E_Σ):

$$E_\Sigma = \Pi_1 - A_1 + \Pi_2 + K^t, \quad (2.3)$$

де K^t – короткострокові кредити банків.

На основі цих трьох показників, що характеризують наявність джерел, які формують запаси для виробничої діяльності, розраховують величини, що дають оцінку розміру джерел для покриття запасів:

1. Надлишок чи недолік власних оборотних коштів:

$$\pm E_C = E_C - Z, \quad (2.4)$$

де Z – величина запасів (р. 1100).

2. Надлишок чи недолік власних оборотних і довгострокових позикових джерел формування запасів:

$$\pm E_T = E_T - Z. \quad (2.5)$$

3. Надлишок чи недолік загальної величини основних джерел для формування запасів:

$$\pm E_\Sigma = E_\Sigma - Z. \quad (2.6)$$

Під час визначення типу фінансової стабільності варто використовувати показник:

$$S = \{S_1(x_1); S_2(x_2); S_3(x_3)\}, \quad (2.7)$$

де $x_1 = \pm E_C$; $x_2 = \pm E_T$; $x_3 = \pm E_\Sigma$.

Функцію $S(x)$ визначають у такий спосіб:

$$\bar{S} = \begin{cases} 1, x \geq 0 \\ 0, x < 0 \end{cases} \quad (2.8)$$

Завдання 3. Пов'яжіть показники, наведені в таблиці, із характеристикою та проставте ліворуч від номера відповідну літеру.

Таблиця

Показники та їхні характеристики

Показники	Характеристики
1	2
1. Коефіцієнт автономії	А. Розраховують як відношення різниці між величиною власного капіталу і фактичною вартістю основних засобів та інших необоротних активів до фактичної вартості наявних у підприємства оборотних активів
2. Маневреність робочого капіталу	Б. Характеризує частку запасів у загальній сумі робочого капіталу
3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	В. Визначають як відношення власного капіталу до залученого
4. Коефіцієнт фінансової стабільності	Г. Визначають як відношення загальної суми власних коштів до підсумку балансу: чим більше значення коефіцієнта, тим слабша залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування
5. Коефіцієнт забезпечення власними коштами	Д. Розраховують як відношення вартості робочого капіталу до суми власного капіталу; характеризує ступінь мобільності використання власних коштів підприємством
6. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	Е. Розраховують як відношення всієї суми зобов'язань із залучених коштів до суми власного капіталу
7. Коефіцієнт співвідношення залученого та власного капіталу	Є. Характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань і його визначають як відношення довгострокових зобов'язань до суми власного капіталу

1	2
8. Коефіцієнт фінансового лівериджу	Ж. Показує частку залученого майна в активах підприємства, характеризує ступінь залежності підприємства від кредиторів

Завдання 4. Пов'яжіть групи активів і пасивів, наведених у таблиці, із характеристикою та проставте ліворуч від номера відповідну літеру. Поясніть, коли баланс підприємства є абсолютно ліквідним, наведіть порядок здійснення комплексного оцінювання ліквідності балансу підприємства.

Таблиця

Групи активів і пасивів та їхня характеристика

Групи активів	Характеристики	Групи пасивів	Характеристики
1. Високоліквідні	А. Кредиторська заборгованість	5. Найтерміновіші	Д. Власний капітал
2. Швидколіквідні	Б. Поточні зобов'язання і забезпечення	6. Короткострокові	Е. Дебіторська заборгованість
3. Повільноліквідні	В. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	7. Довгострокові	Є. Необоротні активи
4. Важколіквідні	Г. Запаси	8. Постійні	Ж. Гроші та їхні еквіваленти

Завдання 5. Визначте, яким має бути прибуток підприємства в наступні шість місяців, щоб досягти нормативного значення коефіцієнта покриття, яке дорівнює 2, за умови, що сума термінових зобов'язань не збільшиться. Величина поточних активів підприємства на кінець звітного періоду – 585 тис. грн, поточні зобов'язання підприємства – 303 тис. грн.

Контрольні запитання

1. Визначте поняття фінансового стану підприємства, його завдання та джерела аналізу.

2. Охарактеризуйте баланс підприємства, його зміст.
3. Дайте характеристику майна підприємства та джерел його придбання.
4. У чому полягає оцінювання фінансової стійкості підприємства?
5. Як відбувається аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства? Які є показники ліквідності?
6. Як відбувається аналіз формування і використання власних оборотних коштів підприємства?
7. У чому полягає аналіз оборотності оборотних коштів?
8. У чому полягає аналіз грошових потоків?
9. У чому полягає аналіз валового прибутку?
10. У чому полягає аналіз чистого прибутку?
11. У чому полягає аналіз показників рентабельності?

**Тема практичного заняття:
"Аналіз обсягів, структури й динаміки
експортних та імпортних операцій"**

Завдання 1 (із методичними рекомендаціями та виконанням). За даними, наведеними в табл. 1.1, виконайте розрахунки та зробіть висновки щодо динаміки загального обсягу експортних операцій.

Таблиця 1.1

Аналіз динаміки загального обсягу експортних операцій

Роки	Загальний обсяг експортних операцій, тис. грн	Абсолютний приріст, тис. грн		Темп зростання, %		Темп приросту, %	
		базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий
1	8 370,00						
2	9 320,00						
3	8 400,00						
4	10 104,00						
5	13 840,00						
6	15 160,00						

Виконання. Розрахуйте абсолютний приріст, темпи зростання та приросту базисні й ланцюгові (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Аналіз динаміки загального обсягу експортних операцій

Роки	Загальний обсяг експортних операцій, тис. грн	Абсолютний приріст, тис. грн		Темп зростання, %		Темп приросту, %	
		базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий
1	8 370,00	–	–	–	–	–	–
2	9 320,00	+950,00	+950,00	111,35	111,35	+11,35	+11,35
3	8 400,00	+30,00	–920,00	100,36	90,13	+0,36	–9,87
4	10 104,00	+1 734,00	+1 704,00	120,72	120,29	+20,72	+20,29
5	13 840,00	+5 470,00	+3 736,00	165,35	136,98	+65,35	+36,98
6	15 160,00	+6 790,00	+1 320,00	181,12	109,54	+81,12	+9,54

Висновок. Отже, за даними табл. 1.2 видно, що підприємство протягом 2 – 6 років нарощувало загальні обсяги експортних операцій, порівняно з 1-м роком, узятим за базу. Якщо аналізувати темпи зростання та приросту, а також абсолютний приріст, розраховані ланцюговим способом, то видно, що найбільший темп зростання становить 136,98 % (або 3 736,00 тис. грн) у 5-му році, порівняно з 4-м. Відповідно, у цей період спостерігають і найвищий темп приросту. Найнижчий темп зростання був у 3-му році, порівняно із 2-м роком, і становить 90,13 % (або 920,00 тис. грн). Тенденцію до збільшення загальних обсягів експортних операцій може бути викликано підвищенням якості експортованої продукції та її конкурентоспроможністю, а також насиченістю внутрішнього ринку.

Завдання 2. За даними, наведеними в таблиці, виконайте розрахунки та зробіть висновки щодо структури продукції, реалізованої за експортними контрактами.

Аналіз структури продукції, реалізованої за експортними контрактами

Показники	1-й рік			2-й рік			Відхилення			
	сума, тис. грн	питома вага, %		сума, тис. грн	питома вага, %		+ +\/- тис. грн	%	пунктів структури	
		у загальній структурі	у структурі експорту		у загальній структурі	у структурі експорту			у загальній структурі	у структурі експорту
Обсяг реалізованої продукції (робіт, товарів, послуг), без ПДВ*	18 540,00			20 100,00					-	-
Обсяг продукції (товарів, робіт, послуг), реалізованої за експортними контрактами, зокрема										
за прямими експортними контрактами	4 830,00			7 130,00						
за бартерними угодами	520,60			420,70						
на умовах консигнації	3875,90			2340,30						
перероблення давальницької сировини	360,40			260,50						

* ПДВ із продажу експортних товарів обчислюють за нульовою ставкою, згідно з п. 6.2.1 Закону України "Про податок на додану вартість" № 168/97-ВР від 03.04.1997 р. (зі змінами та доповненнями).

Завдання 3 (із методичними рекомендаціями та виконанням). Організація за договором купівлі-продажу купує в іноземного продавця товар за ціною 1 000 дол. США за одиницю. До моменту отримання товару від іноземного постачальника організація за іншим договором купівлі-продажу з українською організацією отримує 100 % аванс за цей самий товар у сумі 30 000 грн за одиницю. У момент укладання договору купівлі-продажу з українським покупцем курс НБУ дорівнював 24,65 грн за 1 дол. США, у момент отримання права власності на товар від іноземного постачальника – 26,29 грн.

Визначте, як вплинула на розмір фактичної націнки на товар зміна курсу гривні до іноземної валюти.

Виконання. Розрахуйте:

передбачуваний гривневий еквівалент імпортової купівельної вартості одиниці товару з урахуванням курсу НБУ на момент укладання договору купівлі-продажу цього товару українському покупцеві:

$$1\ 000 \text{ дол. США} \times 24,65 \text{ грн за 1 дол. США} = 24\ 650 \text{ грн};$$

фактичний гривневий еквівалент імпортової купівельної вартості одиниці товару з урахуванням курсу НБУ на момент переходу права власності на цей товар від іноземного постачальника:

$$1\ 000 \text{ дол. США} \times 26,29 \text{ грн за 1 дол. США} = 26\ 290 \text{ грн};$$

передбачувана торговельна націнка на одиницю товару на момент укладання договору з українським покупцем:

$$30\ 000 - 24\ 650 = +5\ 350 \text{ грн};$$

фактична торговельна націнка на одиницю товару:

$$30\ 000 - 26\ 290 = +3\ 710 \text{ грн};$$

вплив зміни НБУ курсу гривні до іноземної валюти на розмір фактичної торговельної націнки:

$$3\ 710 - 5\ 350 = -1\ 640 \text{ грн}.$$

Таким чином, за рахунок збільшення курсу НБУ на 1 грн 64 к. за 1 дол. США торговельна націнка на одиницю товару зменшилася на 1 640 грн.

Завдання 4 (із методичними рекомендаціями та виконанням). За даними, наведеними в табл. 4.1, здійсніть факторний аналіз імпорту з використанням способу абсолютних різниць і зробіть висновки щодо впливу факторів на зміну імпорту матеріалів.

Факторний аналіз імпорту

Показники	Формули розрахунку показників	Базисний рік	Звітний рік
Вартість імпортних матеріалів за контрактом, у. о.	–	16 000	18 150
Кількість імпортних матеріалів, шт. (Q)	–	1 000	1 100
Середня контрактна ціна, у. о. (С)	$C = \text{контрактна вартість, у. о.} : Q$	16	16,5
Середній курс іноземної валюти, 1 у. о./грн (К)	–	27	28
Вартість імпортних матеріалів за контрактом, грн (I)	$I = QCK$		
Зміна імпорту за рахунок фізичного обсягу, грн			
Зміна імпорту за рахунок зміни ціни			
Зміна імпорту за рахунок зміни курсу іноземної валюти, грн			
Зміна імпорту – усього, грн			
зокрема за рахунок зміни факторів, грн			

Виконання. Вплив факторів можна розрахувати методом ланцюгових підстановок або шляхом розрахунку індексу фізичного обсягу імпорту, індексу цін та індексу курсу іноземної валюти до гривні. У табл. 4.2 наведено методичні рекомендації та здійснено факторний аналіз імпорту методом ланцюгових підстановок.

Факторний аналіз імпорту

Показники	Формули розрахунку показників	Базисний рік	Звітний рік
1	2	3	4
Вартість імпортних матеріалів за контрактом, у. о.	–	16 000	18 150
Кількість імпортних матеріалів, шт. (Q)	–	1 000	1 100

1	2	3	4
Середня контрактна ціна, у. о. (С)	С = контрактна вартість, у. о. : Q	16	16,5
Середній курс іноземної валюти, 1 у. о./грн (К)	–	27	28
Вартість імпортованих матеріалів за контрактом, грн (I)	I = QCK	432 000	508 200
Зміна імпорту за рахунок фізичного обсягу, грн	$\Delta I(Q) = Q_1 C_0 K_0 - Q_0 C_0 K_0 = 1\,100 \times 16 \times 27 - 1\,000 \times 16 \times 27 = 475\,200 - 432\,000 = +43\,200$		
Зміна імпорту за рахунок зміни ціни, грн	$\Delta I(C) = Q_1 C_1 K_0 - Q_1 C_0 K_0 = 1\,100 \times 16,5 \times 27 - 1\,100 \times 16 \times 27 = 490\,050 - 475\,200 = +14\,850$		
Зміна імпорту за рахунок зміни курсу іноземної валюти, грн	$\Delta I(K) = Q_1 C_1 K_1 - Q_1 C_1 K_0 = 1\,100 \times 16,5 \times 28 - 1\,100 \times 16,5 \times 27 = 508\,200 - 490\,050 = +18\,150$		
Зміна імпорту – усього, грн	$\Delta I = I_1 - I_0 = 508\,200 - 432\,000 = +76\,200$		
зокрема за рахунок зміни факторів, грн	$\Delta I = \Delta I(Q) + \Delta I(C) + \Delta I(K) = +43\,200 + 14\,850 + 18\,150 = +76\,200$		

Висновок. У звітному році, порівняно з базисним, обсяги імпорту зросли на 76 200 грн, що обумовлено впливом:

зростання фізичного обсягу імпортованих товарів, що збільшило імпорт на 43 200 грн;

збільшення контрактних цін, що підвищило вартість імпорту на 14 850 грн;

зростання середнього курсу іноземної валюти щодо гривні, що підвищило вартість імпорту на 18 150 грн.

За результатами аналізу можна зробити висновок, що основним фактором збільшення імпорту було зростання фізичного обсягу придбаних матеріальних цінностей.

Контрольні запитання

1. Дайте характеристику інформаційному забезпеченню аналізу зовнішньоекономічних операцій.

2. У чому полягають основні напрями та етапи аналізу експортно-імпортних операцій?

3. Дайте характеристику джерелам інформації для загального аналізу обсягів, динаміки та структури зовнішньоекономічних операцій: первинні документи, фінансова та податкова звітність, статистична звітність, інші джерела.

4. У чому полягає аналіз обсягів зовнішньоекономічних операцій?

5. У чому полягає аналіз динаміки зовнішньоекономічних операцій?

6. У чому полягає аналіз термінів зовнішньоекономічних операцій?

7. У чому полягає аналіз структури зовнішньоекономічних операцій?

8. Як здійснюють аналіз виконання зобов'язань за зовнішньоторговельними контрактами?

9. Як аналізують раціональність використання коштів під час здійснення експортно-імпортних операцій?

10. Як здійснюють факторний аналіз обсягів реалізації експортної продукції?

11. Які фактори впливають на обсяги реалізації експортної продукції?

12. Як визначають резерви експортного виторгу від продажу продукції?

13. Які можуть бути наслідки невиконання зобов'язань за фізичним обсягом?

14. Як аналізують вплив експорту продукції на фінансовий стан суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності?

15. Як оцінюють стійкість суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності?

16. Як розраховують локальний та інтегральний показники прибутку від зовнішньоекономічної діяльності?

17. Як установлюють відносні рівні локальної та інтегральної стійкості ЗЕД?

18. Як розраховують середні показники локальної та інтегральної стійкості зовнішньоекономічної діяльності?

19. Назвіть класи стійкості ЗЕД і види характеру стійкості ЗЕД.

20. Назвіть показники, що характеризують імпорт товарів.

21. Як аналізують імпортні постачання?

22. Як визначають фактичну собівартість товарів, що імпортують?

23. Як оцінюють вплив факторів на зміну витрат на одиницю імпоротної продукції, а також на весь обсяг імпорту?

24. Як визначають валовий і чистий прибуток від продажу товарів, що імпортують?

Змістовий модуль 2

Аналіз і оцінювання ефективності експортних та імпорتنних операцій

Тема практичного заняття:

"Оцінювання ефективності експортних та імпорتنних операцій"

Завдання 1 (із методичними рекомендаціями та виконанням). Здійсніть факторний аналіз ефективності експорту (табл. 1.1) із застосуванням індексного методу та зробіть висновки.

Таблиця 1.1

Факторний аналіз ефективності експорту індексним методом

Показники	Формули розрахунку показників	Базисний рік	Звітний рік
Обсяг експортної продукції, тис. м ³ (Q)	–	126,3	124,4
Експортний виторг, тис. грн (B)	–	265	263 354,8
Середня контрактна ціна за одиницю, грн (P)	$P = B / Q$	2 100	2 117
Виробнича собівартість проданої на експорт продукції, тис. грн (C _{продаж})	–	159 138,4	150 112,2
Середня виробнича собівартість одиниці проданої продукції, грн (C)	$C = C_{\text{продаж}} / Q$	1 260	1 206,69
Накладні витрати, тис. грн (З _{нак.})	–	33 700,5	32 600,8
Операційна собівартість експортної продукції, тис. грн (З)	$З = C_{\text{продаж}} + З_{\text{нак.}}$		
Питома вага накладних витрат (d)	$d = З_{\text{нак.}} / C_{\text{продаж}}$		
Ефективність експорту, % (E)	$E = B / З \times 100 \%$		
Індекс ефективності експорту, I ^E	$I^E = E_1 / E_0$		

Виконання. Методичні рекомендації та виконання завдання наведено в табл. 1.2.

Факторний аналіз ефективності експорту індексним методом

Показники	Формули розрахунку показників	Базисний рік	Звітний рік
Обсяг експортної продукції, тис. м ³ (Q)	–	126,3	124,4
Експортний виторг, тис. грн (B)	–	265 230,0	263 354,8
Середня контрактна ціна за одиницю, грн (P)	$P = B / Q$	2 100,0	2 117,0
Виробнича собівартість проданої на експорт продукції, тис. грн (C _{продаж})	–	159 138,4	150 112,2
Середня виробнича собівартість одиниці проданої продукції, грн (C)	$C = C_{\text{продаж}} / Q$	1 260,0	1 206,7
Накладні витрати, тис. грн (З _{нак.})	–	33 700,5	32 600,8
Операційна собівартість експортної продукції, тис. грн (З)	$З = C_{\text{продаж}} + З_{\text{нак.}}$	192 838,9	182 713,0
Питома вага накладних витрат (d)	$d = З_{\text{нак.}} / C_{\text{продаж}}$	0,2117	0,2171
Ефективність експорту, % (E)	$E = B : З \times 100 \%$	137,54	144,14
Індекс ефективності експорту, I ^E	$I^E = E_1 / E_0$	144,14 : 137,54 = 1,048	
Індекс фізичного обсягу I ^Q	$Q_1P_0 : (Q_1C_0 + Q_1C_0d_0)$	1,375 : 1,375 = 1,000	
	$Q_0P_0 : (Q_0C_0 + Q_0C_0d_0)$		
Індекс контрактних цін I ^P	$Q_1P_1 : (Q_1C_0 + Q_1C_0d_0)$	1,386 : 1,375 = 1,008	
	$Q_1P_0 : (Q_1C_0 + Q_1C_0d_0)$		
Індекс собівартості продажу I ^C	$Q_1P_1 : (Q_1C_1 + Q_1C_1d_1)$	1,448 : 1,386 = 1,045	
	$Q_1P_1 : (Q_1C_0 + Q_1C_0d_0)$		
Індекс рівня накладних витрат I ^d	$Q_1P_1 : (Q_1C_1 + Q_1C_1d_1)$	1,441 : 1,448 = 0,995	
	$Q_1P_1 : (Q_1C_1 + Q_1C_1d_0)$		
Зміна ефективності експорту за рахунок зміни фізичного обсягу, %	$\Delta E(Q) = 1,375 - 1,375 = 0$		
Зміна ефективності експорту за рахунок зміни контрактних цін, %	$\Delta E(P) = (1,386 - 1,375) \times 100 \% = +1,1$		
Зміна ефективності експорту за рахунок зміни собівартості продажу, %	$\Delta E(C) = (1,448 - 1,386) \times 100 \% = +6,2$		
Зміна ефективності експорту за рахунок зміни рівня комерційних витрат, %	$\Delta E(d) = (1,441 - 1,448) \times 100 \% = -0,7$		
Зміна ефективності експорту – усього, %	$\Delta E = (1,441 - 1,375) \times 100 \% = +6,6$		
зокрема за рахунок зміни факторів, %	$\Delta E(Q) + \Delta E(P) + \Delta E(C) + \Delta E(d) = 0 + 1,1 + 6,2 - 0,7 = +6,6$		

Висновок. У звітному році, порівняно з базисним, відбулося зростання ефективності експортних операцій на 6,6 %. На нього вплинули такі фактори: збільшення контрактної ціни продукції, яку продають, на 0,8 %, що привело до зростання ефективності на 1,1 %; зниження собівартості продажів на 4,5 %, що підвищило ефективність експорту на 6,2 %; зростання рівня комерційних витрат на 0,5 %, що знизило ефективність на 0,7 %. Зміна фізичного обсягу експортної продукції сама по собі не впливає на ефективність експорту.

Завдання 2 (із методичними рекомендаціями та виконанням). Здійсніть факторний аналіз оборотності оборотного капіталу індексним методом і зробіть висновки. Вихідну інформацію наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Факторний аналіз коефіцієнта оборотності оборотного капіталу
індексним методом**

Показники	Формули розрахунку показників	Базисний рік	Звітний рік
Експортний виторг, тис. грн (В)	–	265 230,0	263 354,8
Повна собівартість експортної продукції, тис. грн (З)	–	192 838,9	182 713,0
Середньорічна вартість оборотного капіталу, укладеного в експортні операції, тис. грн (ОК)	–	45 678,3	48 571,6
Ефективність експорту, грн/грн (Е)	$E = B / Z$		
Уточнене значення оборотності оборотного капіталу, оборотів ($K_{об. уточ.}$)	$K_{об. уточ.} = Z / ОК$		
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу, оборотів ($K_{об.}$)	$K_{об.} = B / ОК$		
Тривалість оборотності оборотного капіталу, днів	$O_d = O_k \times 365 / B$		
Індекс коефіцієнта оборотності оборотного капіталу $I^{K_{об.}}$	$\frac{K_{об. 1}}{K_{об. 0}}$		
Індекс ефективності експорту I^E	$\frac{E_1 K_{об. уточ. 0}}{E_0 K_{об. уточ. 0}}$		
Індекс уточненого коефіцієнта оборотності оборотного капіталу, $I^{K_{об. уточ.}}$	$\frac{E_1 K_{об. уточ. 1}}{E_1 K_{об. уточ. 0}}$		

Виконання. Методичні рекомендації та виконання завдання наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Факторний аналіз коефіцієнта оборотності оборотного капіталу
індексним методом**

Показники	Формули розрахунку показників	Базисний рік	Звітний рік
Експортна виручка, тис. грн (В)	–	265 230,0	263 354,8
Собівартість експортної продукції, тис. грн (З)	–	192 838,9	182 713,0
Середньорічна вартість оборотного капіталу, укладеного в експортні операції, тис. грн (ОК)	–	45 678,3	48 571,6
Ефективність експорту, грн/грн (Е)	$E = B / Z$	1,3754	1,4414
Уточнене значення оборотності оборотного капіталу, оборотів ($K_{об. уточ.}$)	$K_{об. уточ.} = Z / ОК$	4,222	3,762
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу, оборотів ($K_{об.}$)	$K_{об.} = B / ОК$	5,806	5,422
Тривалість оборотності оборотного капіталу, днів	$O_d = O_k \times 365 / B$	62,86	67,32
Індекс коефіцієнта оборотності оборотного капіталу $I^{K_{об.}}$	$\frac{K_{об. 1}}{K_{об. 0}}$	5,422 : 5,806 = 0,934	
Індекс ефективності експорту I^E	$\frac{E_1 K_{об. уточ. 0}}{E_0 K_{об. уточ. 0}}$	6,086 : 5,806 = 1,048	
Індекс уточненого коефіцієнта оборотності оборотного капіталу $I^{K_{об. уточ.}}$	$\frac{E_1 K_{об. уточ. 1}}{E_1 K_{об. уточ. 0}}$	5,422 : 6,086 = 0,891	
Зміна оборотності оборотного капіталу за рахунок зміни ефективності експорту, оборотів	$\Delta K_{об. (E)} = 6,086 - 5,806 = +0,280$		
Зміна оборотності оборотного капіталу за рахунок зміни уточненого значення оборотності оборотного капіталу, оборотів	$\Delta K_{об. (K_{об. уточ.})} = 5,422 - 6,086 = -0,664$		
Зміна оборотності оборотного капіталу – усього, оборотів	$\Delta K_{об.} = K_{об. 1} - K_{об. 0} = 5,422 - 5,806 = -0,384$		
зокрема за рахунок зміни факторів, оборотів	$\Delta K_{об.} = \Delta K_{об. (E)} + \Delta K_{об. (K_{об. уточ.})} = 0,280 - 0,664 = -0,384$		

Висновок. У звітному році, порівняно з базисним, відбулося уповільнення оборотності оборотного капіталу на 4,46 дня (67,32 – 62,86), що оцінюють негативно. Зниження віддачі оборотних активів на 0,38 пункту відбулося під впливом двох факторів:

зростання ефективності експортних операцій, що привело до підвищення оборотності оборотного капіталу на 0,28 пункту;

уповільнення уточненого значення оборотності оборотного капіталу, що знизило оборотність оборотного капіталу на 0,66 пункту.

Завдання 3 (із методичними рекомендаціями та виконанням). За даними табл. 3.1 здійсніть факторний аналіз ефективності імпорту методом ланцюгових підстановок.

Таблиця 3.1

Факторний аналіз ефективності імпорту індексним методом

Показники	Формули розрахунку показників	Базисний рік	Звітний рік
Кількість імпортних товарів, шт. (Q)	–	10 000	11 000
Середня контрактна ціна одиниці імпортного товару, грн (C)	–	560	561
Накладні витрати на імпорт, грн ($Z_{\text{нак.}}$)	–	2 568 000	2 706 900
Собівартість імпортних товарів, грн (З)	$Z = CQ + Z_{\text{нак.}}$	8 168 000	8 877 900
Продажна ціна одиниці імпортного товару, грн (P)	–	1 000	1 020
Виторг від продажу імпортних товарів, грн (B)	$B = PQ$	10 000 000	11 220 000
Питома вага накладних витрат ($d_{\text{нак.}}$)	$d_{\text{нак.}} = Z_{\text{нак.}} / (CQ)$		
Ефективність імпорту, % (E)	$E = B / Z \times 100 \%$		

Виконання. Методичні рекомендації та виконання завдання наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Факторний аналіз ефективності імпорту індексним методом

Показники	Формули розрахунку показників	Базисний рік	Звітний рік
Кількість імпортних товарів, шт. (Q)	–	10 000	11 000
Середня контрактна ціна одиниці імпортного товару, грн (C)	–	560	561
Накладні витрати на імпорт, грн ($Z_{\text{нак.}}$)	–	2 568 000	2 706 900
Собівартість імпортних товарів, грн (З)	$Z = CQ + Z_{\text{нак.}}$	8 168 000	8 877 900
Продажна ціна одиниці імпортного товару, грн (P)	–	1 000	1 020
Виторг від продажу імпортних товарів, грн (B)	$B = PQ$	10 000 000	11 220 000
Питома вага накладних витрат ($d_{\text{нак.}}$)	$d_{\text{нак.}} = Z_{\text{нак.}} / (CQ)$	0,459	0,439
Ефективність імпорту, % (E)	$E = B / Z \times 100 \%$	122,4	126,4
Зміна ефективності імпорту за рахунок зміни фізичного обсягу, %	$\Delta E(Q) = Q_1 P_0 : (Q_1 C_0 + Q_1 C_0 d_{\text{нак.0}}) \times 100 \% - Q_0 P_0 : (Q_0 C_0 + Q_0 C_0 d_{\text{нак.0}}) \times 100 \% = 122,4 - 122,4 = 0$		
Зміна ефективності імпорту за рахунок зміни продажної ціни, %	$\Delta E(P) = Q_1 P_1 : (Q_1 C_0 + Q_1 C_0 d_{\text{нак.0}}) \times 100 \% - Q_1 P_0 : (Q_1 C_0 + Q_1 C_0 d_{\text{нак.0}}) \times 100 \% = 124,8 - 122,4 = +2,4$		
Зміна ефективності імпорту за рахунок зміни купівельної (контрактної) ціни, %	$\Delta E(C) = Q_1 P_1 : (Q_1 C_1 + Q_1 C_1 d_{\text{нак.0}}) \times 100 \% - Q_1 P_1 : (Q_1 C_0 + Q_1 C_0 d_{\text{нак.0}}) \times 100 \% = 124,6 - 124,8 = -0,2$		
Зміна ефективності імпорту за рахунок зміни питомої ваги накладних витрат, %	$\Delta E(d_{\text{нак.}}) = Q_1 P_1 : (Q_1 C_1 + Q_1 C_1 d_{\text{нак.1}}) \times 100 \% - Q_1 P_1 : (Q_1 C_1 + Q_1 C_1 d_{\text{нак.0}}) \times 100 \% = 126,4 - 124,6 = +1,8$		
Зміна ефективності імпорту – усього, %	$\Delta E = E_1 - E_0 = 126,4 - 122,4 = +4,0$		
зокрема за рахунок зміни факторів, %	$\Delta E = \Delta E(Q) + \Delta E(P) + \Delta E(C) + \Delta E(d_{\text{нак.}}) = 0 + 2,4 - 0,2 + 1,8 = +4,0$		

Висновок. У звітному році, порівняно з базисним, відбулося зростання ефективності імпортних операцій на 4 %. На нього вплинули такі фактори: збільшення продажної ціни імпортних товарів, що привело до зростання ефективності на 2,4 %; підвищення контрактної вартості імпортних товарів, що знизило ефективність імпорту на 0,2 %; зниження рівня накладних витрат, що дозволило підвищити ефективність на 1,8 %.

Завдання 4 (із методичними рекомендаціями та виконанням). За даними табл. 4.1 здійсніть факторний аналіз оборотності оборотного капіталу методом ланцюгових підстановок і зробіть висновки.

Таблиця 4.1

Факторний аналіз коефіцієнта оборотності оборотного капіталу

Показники	Формули розрахунку показників	Базисний рік	Звітний рік
Виторг від продажу імпортованих товарів, грн (В)	–	10 000 000	11 220 000
Собівартість імпортованих товарів, грн (З)	–	8 168 000	8 877 900
Оборотний капітал (середня величина), грн (ОК)	–	1 365 000	1 642 400
Ефективність імпорту, грн/грн (Е)	$E = B / Z$		
Уточнення значення оборотності оборотного капіталу, оборотів ($K_{об. уточ.}$)	$K_{об. уточ.} = Z / ОК$		
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу, оборотів ($K_{об.}$)	$K_{об.} = B / ОК$		
Тривалість одного обороту оборотного капіталу, днів	$ОД = ОК \times 365 / B$		

Виконання. Методичні рекомендації та виконання завдання наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Факторний аналіз коефіцієнта оборотності оборотного капіталу

Показники	Формули розрахунку показників	Базисний рік	Звітний рік
1	2	3	4
Виручка від продажу імпортованих товарів, грн (В)	–	10 000 000	11 220 000
Собівартість імпортованих товарів, грн (З)	–	8 168 000	8 877 900

Закінчення табл. 4.2

1	2	3	4
Оборотний капітал (середня величина), грн (ОК)	–	1 365 000	1 642 400
Ефективність імпорту, грн/грн (Е)	$E = B / 3$	1,224	1,264
Уточнення значення оборотності оборотного капіталу, обороти ($K_{об. уточ.}$)	$K_{об. уточ.} = 3 / ОК$	5,98	5,41
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу, оборотів ($K_{об.}$)	$K_{об.} = B / ОК$	7,32	6,84
Тривалість одного обороту оборотного капіталу, днів	$O_d = O_k \times 365 / B$	49,82	53,43
Зміна оборотності оборотного капіталу за рахунок зміни ефективності імпорту, оборотів		$\Delta K_{об. (E)} = E_1 K_{об. уточ. 0} - E_0 K_{об. уточ. 0} = 1,264 \times 5,98 - 1,224 \times 5,98 = 7,56 - 7,32 = +0,24$	
Зміна оборотності оборотного капіталу за рахунок зміни кількості оборотів, оборотів		$\Delta K_{об. (K_{об. уточ.})} = E_1 K_{об. уточ. 1} - E_1 K_{об. уточ. 0} = 1,264 \times 5,41 - 1,264 \times 5,98 = 6,84 - 7,56 = -0,72$	
Зміна оборотності оборотного капіталу – усього, оборотів		$\Delta K_{об.} = K_{об. 1} - K_{об. 0} = 6,84 - 7,32 = -0,48$	
зокрема за рахунок зміни факторів, оборотів		$\Delta K_{об.} = \Delta K_{об. (E)} + \Delta K_{об. (K_{об. уточ.})} = 0,24 - 0,72 = -0,48$	

Висновок. У звітному році, порівняно з базисним, спостерігали уповільнення оборотності оборотного капіталу на 3,61 дня (53,43 – 49,82). Зниження віддачі оборотних активів на 0,48 пункту відбулося під впливом двох факторів: зростання ефективності імпортних операцій, який привів до підвищення оборотності оборотного капіталу на 0,24 пункту; уповільнення оборотності уточненого значення оборотного капіталу, який знизив оборотність на 0,72 пункту.

Завдання 5 (із методичними рекомендаціями та виконанням). Проаналізуйте структуру накладних витрат за даними табл. 5.1. Зробіть висновки.

Таблиця 5.1

Аналіз структури накладних витрат за експортними операціями

Назви витрат	Базисний рік		Звітний рік		Зміна (+/-)	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %
Доставляння залізничним транспортом	18 535,28		15 974,44			
Доставляння автотранспортом	9 099,14		11 247,28			
Страховання перевезення	640, 31		652,02			
Оплата навантажувальних і розвантажувальних робіт	2 392,73		2 608,06			
Митні збори	674, 00		489,00			
Послуги посередників	2 359,04		1 630,00			
Усього						

Виконання. Методичні рекомендації та виконання завдання наведено в табл. 5.2.

Таблиця 5.2

Аналіз структури накладних витрат за експортними операціями

Назви витрат	Базисний рік		Звітний рік		Зміна (+/-)	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7
Доставляння залізничним транспортом	18 535,28	55,00	15 974,44	49,00	-2 560,84	-6,00
Доставляння автотранспортом	9 099,14	27,00	11 247,28	34,50	+2 148,14	+7,50
Страховання перевезення	640, 31	1,90	652,02	2,00	+104,71	+0,10

1	2	3	4	5	6	7
Оплата навантажувальних і розвантажувальних робіт	2 392,73	7,10	2 608,06	8,00	+215,33	+0,90
Митні збори	674, 00	2,00	489,00	1,50	-185,00	-0,50
Послуги посередників	2 359,04	7,00	1 630,00	5,00	-729,04	-2,00
Усього	33 700,5	100,00	32 600,8	100,00	-1 099,7	-

Висновок. У звітному році, порівняно з базисним, відбулося зниження витрат на продаж на 1 099,7 тис. грн. Водночас спостерігали значну зміну структури витрат за статтями перевезення: зменшилася частка витрат на доставляння залізничним транспортом на 6 % і збільшилася частка витрат на оплату автомобільних перевезень на 7,5 %. Питома вага інших статей витрат змінилася незначно. Оплата доставляння продукції займала понад 80 % у загальній сумі витрат.

Завдання 6 (із методичними рекомендаціями та виконанням). Розрахуйте вплив факторів на суму витрат на зберігання товару А. Вихідні дані наведено в таблиці.

Таблиця

Вихідні дані для факторного аналізу

№ п/п	Статті витрат	Одиниці вимірювання	1-й рік	2-й рік	Відхилення +/-
1	Витрати на зберігання	тис. грн	1218,00	1317,60	+99,60
2	Фактори				
2.1	Вага	т	15000,00	18300,00	+3300,00
2.2	Середній термін зберігання	днів	14,00	10,00	-4,00
2.3	Середня ставка за зберігання за один тонно-день	грн	5,80	7,20	+1,40

Виконання. Зробіть розрахунок, використовуючи спосіб ланцюгових підстановок:

1. Визначте, як вплинула на загальну суму витрат на зберігання зміна ваги:

$$18\,300 \times 14 \times 5,80 = 1\,485,96 \text{ тис. грн};$$

$$1\,485,96 - 1\,218,00 = 267,96 \text{ тис. грн.}$$

2. Визначте, як вплинула на загальну суму витрат на зберігання зміна середнього терміну зберігання товару:

$$18\,300 \times 10 \times 5,80 = 1\,061,4 \text{ тис. грн};$$

$$1\,061,4 - 1\,485,96 = -424,56 \text{ тис. грн.}$$

3. Визначте, як вплинула на загальну суму витрат на зберігання зміна середньої ставки за зберігання за один тонно-день:

$$1\,317,6 - 1\,061,14 = +256,20 \text{ тис. грн.}$$

Підсумковий приріст витрат на зберігання:

$$256,2 - 424,56 + 267,96 = +99,60 \text{ тис. грн.}$$

Висновок. Отже, збільшення ваги товарів у звітному році на 3 300 т, порівняно з попереднім роком, привело до збільшення суми витрат на зберігання на 267,96 тис. грн; зменшення кількості днів зберігання товару у звітному році на 4 дні привело до зменшення суми витрат на зберігання на 424,56 тис. грн; зростання середньої ставки за зберігання за один тонно-день на 1,40 грн у звітному році, порівняно з попереднім привело до збільшення суми витрат на зберігання товару А на 256,20 тис. грн. Загалом зміна всіх факторів призвела до збільшення суми витрат на зберігання у звітному році на 99,60 тис. грн, порівняно з попереднім.

Контрольні запитання

1. Як розраховують беззбиткову зовнішньоторговельну ціну експортного товару за відомих витрат?

2. Як установлюють максимально прийнятні витрати на експорт товару, відповідно до базисних умов постачання?

3. Як оцінюють економічну ефективність експорту товару?

4. Як розраховують беззбиткову зовнішньоторговельну ціну імпортного товару народного споживання?

5. Як установлюють мінімально допустиму вартість оцінювання імпортного товару народного споживання за відомої зовнішньоторговельній ціни?

6. Як оцінюють економічну ефективність імпорту товарів народного споживання та виробничого призначення?

7. Як обґрунтовують витрати на перевезення продукції, її зберігання та реалізацію з урахуванням курсів валют?

8. Які фактори впливають на зміни статей накладних витрат?

3. Система оцінювання успішності навчання

Виконання кожного завдання для практичних занять оцінюють, відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 2).

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до практичних занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 3.

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (іспит)					Сума	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
–	4	4	10	4	2	7	9	–	6		
Контрольна робота					Контрольна робота						
7					7						

Примітка. T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

4. Рекомендована література

4.1. Основна

1. Бутинець Ф. Ф. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ф. Ф. Бутинець, І. М. Жиглей, В. М. Пархоменко ; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 2-ге вид. допов. і переробл. – Житомир : Рута, 2001. – 544 с.

2. Бухгалтерский учет, анализ и аудит внешнеэкономической деятельности : учебник / под ред. Ю. А. Бабаева. – Москва : Вузовский учебник: ИНФРА-М, 2010. – 395 с.

3. Вічевич А. М. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / А. М. Вічевич. – Львів : Афіша, 2004. – 140 с.

4. Внешнеэкономическая деятельность предприятия : учебник / под ред. проф. И. Н. Иванова ; Государственный университет управления. – Москва : НИЦ "Инфра-М", 2013. – 297 с.

5. Економічний аналіз : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спец. 7.050106 "Облік і аудит" / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП "Рута", 2003. – 680 с.

6. Кадуріна Л. О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / Л. О. Кадуріна. – Київ : ВД "Слово", 2006. – 228 с.

7. Отенко І. П. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / І. П. Отенко, З. Ф. Петряєва. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 420 с.

8. Петряєва З. Ф. Аналіз фінансової звітності підприємства : навч. посіб. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. – 248 с.

4.2. Додаткова

9. Білик М. Д. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк. – Київ : КНЕУ, 2005. – 592 с.

10. Ковалев В. В. Анализ хозяйственной деятельности : учебник / В. В. Ковалев, О. К. Волкова. – Москва : ПБОЮЛ Гриженко Е. М., 2000. – 424 с.

11. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры / В. В. Ковалев. – Москва : Финансы и статистика, 2001. – 560 с.

12. Отенко І. П. Особливості економічного аналізу в галузях народного господарства / І. П. Отенко, Т. О. Колодізева, В. В. Іванієнко. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2002. – 196 с.

4.3. Інформаційні ресурси

13. Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://www.portal.rada.gov.ua>

14. ЛігаБізнесІнформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.liga.net>.

15. Нормативні акти України : комп'ютерна правова система – Режим доступу : <http://www.nau.kiev.ua>.

Зміст

Вступ.....	3
1. Завдання для практичних занять	4
2. Типові приклади завдань для практичних занять та методичні рекомендації до їхнього вирішення.....	5
3. Система оцінювання успішності навчання	33
4. Рекомендована література.....	34
4.1. Основна	34
4.2. Додаткова	35
4.3. Інформаційні ресурси.....	35

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальності
292 "Міжнародні економічні відносини"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Петряєва Зоя Федорівна**

Відповідальний за видання *І. П. Отенко*

Редактор *О. Г. Доценко*

Коректор *О. Г. Доценко*

План 2020 р. Поз. № 12 ЕВ. Обсяг 37 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

---

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*